

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Neža Zajc

**Odnos mladih izobraženih Turkov in Turkinj do sirskih beguncev:
percepcija ogroženosti in njihova stališča v kontekstu
multikulturalnosti**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Neža Zajc

Mentorica: doc. dr. Janja Vuga Beršnak

**Odnos mladih izobraženih Turkov in Turkinj do sirskih beguncev:
percepcija ogroženosti in njihova stališča v kontekstu
multikulturalnosti**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Zahvala

Hvala lepa, spoštovana draga mentorica, doc. dr. Janja Vuga Beršnak, za vaš čas, trud, prijaznost, usmerjanje pri delu in za čudovite predloge, ki so mi olajšali pisanje diplomskega dela.

Hvala lepa, moja draga mama Joži in dragi brat Primi, za vajine vzpodbudne besede.

Hvala lepa, moja draga prijateljca, Bilge Eroğlu in Serkant Badıllı, za vso pomoč, lepe besede, trenutke in dobro voljo, ki sta jih izkazala pri iskanju ideje in pisanju diplomskega dela med mojim bivanjem v Istanbulu. Hvala lepa, čudoviti turški prijatelji, ki ste odgovarjali na moja vprašanja v intervjujih.

Hvala lepa, draga prijateljica Jana Kete Matičič, za lekturo in hvala lepa, draga prijateljica Zala Bricelj, za angleški prevod.

Acknowledgements

I would like to express my deepest gratitude to my mentor doc. dr. Janja Vuga Beršnak for her time, kindness, effort, guidelines and excellent suggestions provided to me during preparation and execution of this thesis.

A big thank you to my dear mother Joži and brother Primi, for their kind words of encouragement.

A big thank you goes to my dear Turkish friends Bilge Eroğlu and Serkant Badıllı for all their support, words of encouragement, great moments we spent together and especially their goodwill during my stay in Istanbul and overall process of forming the idea for my thesis and executing the work. Also, deepest gratitude to all my Turkish friends that have provided the answers to my questions during our interviews.

Finally, a big thank you to my dear friends Jana Kete Matičič for proofreading my thesis and Zala Bricelj for English translation.

Teşekkürler

Danışmanım Doc. Dr. Janja Vuga Beršnak'a zamanı, kibarlığı, çabaları, rehberliği ve tezimi hazırlama ve düzenlemede bana verdiği harika önerileri için derinden teşekkürlerimi sunmak isterim.

Sevgili annem Joži ve kardesim Primi'ye teşvik edici sözlerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Verdikleri destek, teşvik edici sözleri, beraber geçirdiğimiz keyifli zamanlar, özellikle İstanbul'da geçirdiğim zamanlarda bana gösterdikleri iyi niyetlerinden ve tezimi oluşturmamda ve çalışmalarımı yürütmemdeki yardımlarından dolayı Bilge Eroğlu'na ve Serkant Badıllı'ya çok büyük teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, sorularımı cevaplayan tüm Türk arkadaşlarıma da minnettarım.

Son olarak, sevgili arkadaşım Jana Kete Matičič'e tezimdeki düzeltmelerinden ve Zala Bricelj'e İngilizce cevirisinden ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Odnos mladih izobraženih Turkov in Turkinj do sirskih beguncev: percepcija ogroženosti in njihova stališča v kontekstu multikulturalnosti

Sirija se je leta 2011 znašla v notranjem oboroženem spopadu, ki se je kmalu razvil v eno največjih humanitarnih kriz vse do danes. Do sedaj je v spopadih življenje izgubilo 220.000 ljudi, od tega je kar polovica otrok. V sosednje države Turčijo, Libanon, Irak in Jordanijo je pribežalo 3,9 milijona sirskih beguncev. Razmere se ne umirjajo. V Turčiji se trenutno nahaja 1.805.255 beguncev, registriranih pri vladni turški organizaciji UNHCR (ta je zadolžena za registriranje beguncev, ki vstopijo v državo). Številke pa postanejo še mnogo višje, ko zraven prištejemo še vse neregistrirane begunce. Registrirani begunci so nastanjeni v šotorskih in kontejnerskih naseljih, begunci izven naselij pa v najemniških stanovanjih in na ulicah, v parkih ter zapuščenih hišah po celotnem ozemlju države. Namen diplomskega dela je raziskati načine reševanja in soočanja Turčije z nenadnim sirskim begunskim valom in doumeti, kako le-ta vpliva na življenje mladih Turkov in Turkinj.

Ključne besede: vojna v Siriji, begunci, migracije, mladi Turki in Turkinje, multikulturalnost.

The attitude of young educated Turkish males and females towards the Syrian refugees: the perception of jeopardy and their standpoint in the context of multiculturalism

In 2011 an armed conflict (turning into a civil war) broke out in Syria and soon after that developed into one of the biggest humanitarian crisis in a generation. 220.000 lives have been lost until today in the armed conflict, half of these were children. 3.9 million Syrian refugees have fled and taken refuge in neighbouring countries – Turkey, Lebanon, Iraq, Jordan. The situation is not improving. There are currently 1.805.255 registered refugees in Turkey, as per official statistics of Turkish government organization UNHCR that is in charge of registering the refugees upon entering the country. The numbers increase significantly when the number of all the non-registered refugees is added. The registered refugees are accommodated in tent and container camps, those outside the camps are housed in rental apartments or camping in the streets, parks and abandoned buildings around the entire Turkish territory. This diploma thesis attempted to compare the theoretical background regarding migrations, refugees, civil war, multiculturalism and jeopardy with real-time data gathered in interviews with young educated Turkish males and females during my stay in Istanbul. The key interest was to learn about their coping mechanisms regarding the sudden flow of refugees and how the refugee situation influences their lives.

Keywords: civil war in Syria, refugees, migrations, young educated Turkish males and females, multiculturalism.

KAZALO

1 UVOD	8
2 METODOLOŠKI OKVIR.....	11
2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA	11
2.2 RAZISKOVALNI TEZI	11
2.3 METODE PREUČEVANJA	11
2.5 TEMELJNI POJMI IN KONCEPTI	12
2.5.1 ARABSKA POMLAD	12
2.5.2 DRŽAVLJANSKA VOJNA.....	13
2.5.3 MIGRACIJE	14
2.5.4 ILEGALNE MIGRACIJE	16
2.5.5 MULTIKULTURNOST IN MULTIKULTURALIZEM	17
3 SIRSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA.....	20
3.1 BOJIŠČA.....	21
3.1.1 DAMASK	21
3.1.2 ALEP	22
3.1.3 HOMS.....	22
4 SIRSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA IN MIGRACIJE V REGIJI	23
4.1 MIGRACIJE V TURČIJO	24
4.2 ŽIVLJENJE SIRSKIH BEGUNCEV V ŠOTORSKIH IN KONTEJNERSKIH MESTIH	25
4.3 ŽIVLJENJE SIRSKIH BEGUNCEV IZVEN ŠOTORSKIH IN KONTEJNERSKIH MEST	29
4.4 STATUS SIRSKIH BEGUNCEV V TURČIJI	31
5 VPLIV IN POMEN MIGRACIJ NA VARNOST IN OGROŽENOST TURKOV.....	32
6 PERCEPCIJA VARNOSTI IN MULTIKULTURNOSTI MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S SIRSKIM VALOM BEGUNCEV – POVZETEK INTERVJUJA	34
6.1 MNENJE IN ODNOS MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S TURŠKO POLITIKO SIRSKIH BEGUNCEV	34
6.2 INTERAKCIJE MLADIH TURKOV IN TURKINJ S SIRSKIMI BEGUNCI.....	35
6.3 PERSPEKTIVA VARNOSTI IN PRIHODNOSTI MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S SIRSKIMI BEGUNCI.....	36
7 ZAKLJUČEK	37
8 LITERATURA.....	39

PRILOGA A: VPRAŠANJA INTERVJUJA.....	43
--------------------------------------	----

KAZALO TABEL

TABELA 4.1: PRIKAZ ŠTEVILA ŠOTORSKIH IN KONTEJNARSKIH MEST, V KATERIH SO NASTANJENI REGISTRIRANI SIRSKI BEGUNCI.....	28
TABELA 4.2: TURŠKA MESTA Z NAJVEČ REGISTRIRANIMI IN NEREGISTRIRANIMI SIRSKIMI BEGUNCI	30

SEZNAM KRATIC

AFAD The Turkish Disaster and Emergency Management (Uprava za katastrofalne in krizne razmere)

NMO Nemednarodni oboroženi spopad

ORSAM Center for Middle Eastern Startegic Studies (Center za strateške študije Bližnjega vzhoda)

OZN Organizacija združenih narodov

TRC Turkish Red Crescent (Turški rdeči polmesec)

UNHCR United Nations High Commissioner fo Refugees (Visoki komisariat ZN za begunce)

1 UVOD

Štiri leta državljanske vojne v Siriji so povzročila eno največjih humanitarnih tragedij doslej, za katero kaže, da ji ne bo konca. Leta 2014 je bilo najhujše, povečalo se je število umrlih in beguncev. Denarja za pomoč pa je vse manj. Po podatkih Organizacije združenih narodov je od začetka državljanske vojne v Siriji umrlo že 220.000 ljudi, od tega 10.000 otrok. 3,9 milijona ljudi je zbežalo v sosednje države, skupaj z notranjimi begunci je razseljena polovica celotne populacije te države. 2014 je bilo za civilno prebivalstvo v Siriji doslej najhujše leto, lani je v državljanski vojni umrlo 76.000 ljudi, močno se je povečalo tudi število beguncev. Konec leta bo po napovedih humanitarnih organizacij v sosednjih državah Sirije živelo 4,3 milijona sirskih beguncev. Podvojilo se je število izseljencev z območij, ki jih pomoč le stežka ali pa sploh ne doseže. Od mednarodne pomoči je v Siriji odvisnih 5,6 milijona otrok. Unicef je pred kratkim sporočil, da je vojna v Siriji neposredno ali posredno prizadela 14 milijonov otrok in mladostnikov ne le v Siriji, temveč tudi v Iraku in drugih sosednjih državah. Njihov vsakdan so nasilje, beg, izkoriščanje in revščina. Politične rešitve konflikta v Siriji v bližnji prihodnosti ni mogoče pričakovati. Za 3,9 milijona beguncev, ki so našli zatočišče v sosednjih državah, ne kaže, da bi se lahko kaj kmalu vrnil domov, hkrati pa nimajo tudi nobenih možnosti, da bi v pregnanstvu začeli novo življenje. Po štirih letih v izgnanstvu je pošla tudi večina prihrankov. Vedno večje je število tistih, ki edini izhod za preživetje vidijo v beračenju, prostituciji ali pa pošiljajo delat tudi svoje otroke. Celo družine, ki izhajajo iz srednjega razreda, sedaj skušajo preživeti na cesti (Vaupotič 2015).

Štiri leta krvave državljanske vojne niso za seboj pustila le človeške škode – nešteto mrtvih, razseljenih, bolnih, poškodovanih ljudi. Bombardiranja in obstreljevanja so povzročila ogromno materialno škodo, ki je državo spremenila v eno samo ruševino, območja so dobesedno izbrisana. Zdravstveno varstvo ne obstaja več, v štirih letih je vojna uničila 57 odstotkov bolnišnic, 36 odstotkov je poškodovanih, izseljenih je bilo več kot polovica zdravnikov. Popolnoma uničenih je bilo 9.000 industrijskih objektov, ljudje so izgubili svoje domove, kar tri milijone stavb ni več primernih za bivanje. Šole so postale zavetišča, kar 2.500 je takšnih, ki so postale nov dom in zavetje za 65.000 domačinov, skoraj 4.000 šol pa je popolnoma uničenih (Haddad in Al Rifai 2015).

Januarja 2014 sem kot študentka na mednarodni izmenjavi Erasmus odšla študirat v največje turško mesto, Istanbul. Tam sem ostala sedem mesecev. Kultura, ljudje in okolje, v katerem sem živela, so me dobro prevzeli in kmalu je Istanbul postal moj prvi dom, jaz pa v njem domačinka. V Istanbulu sem se največ družila z mladimi Turki in turškimi Kurdi, ki so kmalu postali moji dobri prijatelji, s katerimi sem oblikovala svoje vsakodnevno socialno okolje. Mesto sem zares dobro spoznala in ga glede na njegovo velikost kar zajeten del tudi raziskala. Prav tako sem prepotovala druge dele Turčije, med njimi tudi njeno prestolnico Ankaru. Med mojim bivanjem pa sem na ulicah in v parkih hitro opazila ogromno ljudi, predvsem družin z majhnimi otroki in dojenčki, ponavadi so me prosili za denar ali pa od mene želeli, da bi jim kupila hrano ali vodo. V rokah so držali sirske potne liste ali napise v polomljeni turščini, na katerih je pisalo, da potrebujejo pomoč. Parki so bili polni, tam se je nahajalo ogromno družin, ki so s seboj v velikih plastičnih vrečah nosili, kar so imeli, ležali in spali so na tleh. Vsak dan, ko sem se zvečer vračala z univerze, še posebej v spomladanskih in poletnih mesecih, so bili vsi okoliški parki polni. Sama nisem vedela, kdo ti ljudje so, šele po poizvedovanju pri turških prijateljih sem spoznala, da so to sirski begunci. 30.000 jih je trenutno samo v Istanbulu, na celotnem ozemlju Turčije pa toliko kot celotne slovenske populacije, skoraj dva milijona. Počasi sem se navadila na njih, čeprav sem jih na začetku gledala čudno in z usmiljenjem v očeh, saj kot Slovenka takšnih prizorov na mestnih ulicah in v parkih nisem bila vajena. V času ramazana, ki je lani potekal v začetku julija, je turška vlada vsak dan po sončnem zahodu v Istanbulu v posebnih šotorih delila hrano, ki je bila brezplačna. Ravno v času ramazana sem opazila največjo koncentracijo sirskih beguncev, od kar sem začela živeti v Istanbulu, beguncev je bilo zares veliko in vsak dan so čakali v vrsti za hrano. Najprej se mi je zdelo, da so take razmere s tako velikim številom beguncev zgolj v Istanbulu, pa vendar sem po prihodu v Ankaru videla, da so bile ulice in parki tudi tam polni. Po obisku Ankare sem začela raziskovati razmere beguncev in preko spletnih medijev hitro ugotovila, kaj se dogaja s sirskim begunci v Turčiji, kakšne so resnične številke ter kakšen zločin se izvaja nad civilisti v Siriji. K nadaljnjemu raziskovanju so me spodbudili tudi podatki, ki sem jih navedla v uvodu. Veliko sem o begunskih problemih spraševala tudi turške prijatelje, ki o tej temi niso radi veliko govorili, izvedela pa sem, da niso naklonjeni turški politiki, ki se nanaša na sirske begunce. Ker sem želela izvedeti več o tem, kako se mladi Turki in Turkinje znajdejo v multikulturnem okolju z begunci in kakšno mnenje imajo o njih, sem se odločila, da bom o tem pisala v diplomskem delu. Izbrala sem mlade ter izobražene Turke in

Turkinje, ker sem z njimi preživela največ časa. Mlade sogovorce sem izbrala tudi zato, ker so to moji sovrstniki in ker me zelo zanima njihov način razmišljanja, dožemanja, njihova občutenja, prepričanja, sprejemanje drugačnosti, njihova stališča in dejanja v zvezi s sirskimi begunci.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA

Predmet preučevanja diplomske naloge je odnos mladih, izobraženih Turkov in Turkinj do sirskih beguncev. Cilj preučevanja je raziskati njihovo percepcijo ogroženosti in analizirati njihova stališča do multikulturalnosti, in sicer v kontekstu njihovega vsakdanjega življenja, povezanega s sirskimi begunci. Nadalje je cilj predstaviti dejanske podatke o okoliščinah in življenju sirskih beguncev na območju Turčije, in sicer kje živijo, kakšne so njihove življenjske bivalne razmere in predvsem okoliščine, ki so jih prisilile v to, da so tako množično zapustili svojo domovino in emigrirali v Turčijo.

2.2 RAZISKOVALNI TEZI

Raziskovalna teza 1: Val beguncev iz sosednje države je eden od dejavnikov, ki določajo odnos mladih, izobraženih Turkov in Turkinj do vprašanj multikulturalnosti.

Raziskovalna teza 2: Val beguncev iz sosednje države je oblikoval percepcijo varnosti med mladimi izobraženimi Turki in Turkinjami.

2.3 METODE PREUČEVANJA

Znanstvene discipline, na katerih temelji diplomsko delo, so obramboslovje, politologija, varnostne vede, kulturologija, sociologija in mednarodni odnosi.

V prvem teoretičnem delu bom izvedla analizo primarnih (zakoni, uradno sprejeti dokumenti, členi, listine ipd.), sekundarnih (monografije, članki, internetni viri, zborniki in druge strokovne publikacije) in terciarnih virov. Prav tako bom v prvem delu v svoje raziskovanje in preučevanje zajela deskriptivno, komparativno in zgodovinsko metodo.

V drugem, praktičnem delu bom uporabila kvalitativno metodo strukturiranega intervjuja, s pomočjo katerega sem izvedla intervjuje z desetimi predstavniki visoko izobražene turške mladine, in sicer s petimi Turkinjami in s petimi Turki. Pri interpretaciji intervjujev sem uporabila tudi metodo opazovanja. V največjem turškem mestu Istanbulu sem preživela sedem mesecev in tako osebno izkusila, kakšno vlogo imajo begunci pri razvoju percepcije

varnosti med mladimi Turki in Turkinjami ter kakšen je njihov vpliv na turško socialno in kulturno okolje.

Z analizo statističnih podatkov sem ugotavljala število migracij znotraj in izven Sirije, s preučevanjem medijskih objav in poročil vladnih in nevladnih mednarodnih ter nemednarodnih organizacij pa ugotavljala, kakšno vlogo ima Turčija v primeru migracij, ki so posledica državljanske vojne v Siriji.

2.5 TEMELJNI POJMI IN KONCEPTI

2.5.1 ARABSKA POMLAD

Spontana ljudska vstaja v arabskem svetu je zaradi močnega čustvenega in protipolitičnega naboja, s katerim se je lahko identificirala velika večina svetovnega prebivalstva, imela globalen vpliv. Jedro arabske pomladi so bili mladi med 18 in 35 letom, ki sestavljajo skoraj tretjino vsega arabskega prebivalstva – enega najmlajših na svetu. Mladi protestniki na ulicah Tunisa, Kaira, Homsa in Bengazija so pozimi in spomladi leta 2011 svetu dali lekcijo iz svobodoljubja in poguma. Razočarani in ponižani so se goloroki uprli režimskim nasilnežem, vladavini korupcije in nepotizma ter mafijski ureditvi države (Videmšek 2013).

Vstaje so v arabskem svetu sprožili nakopičeni družbeni problemi, revščina, politična korupcija, množične kršitve človekovih pravic, odtujeni avtokratski režimi, politična, ekonomska in vojaška elita, visoka inflacija, visoka brezposelnost. Informiranost protestnikov se je sicer razlikovala od primera do primera, a je kljub temu mogoče razbrati, da je globalni pretok informacij dosegel tudi vse bolj informacijsko in tehnološko pismene arabske množice (predvsem) mladih, ki so enako kot vrstniki drugod po svetu pričakovali v svojih državah več demokracije, odhod avtokratskih režimov, svobodne volitve in spoštovanje človekovih pravic. Strategije upora so črpale iz obstoječih praks v drugih državah, a so bile omejene in so se zato prilagajale domačim kontekstom. Med najbolj vidnimi so bili javno zbiranje, javni protesti, ki so se pogosto sprevrgli v odkrit spopad s policijo in vojsko. Šlo je seveda za neenako moč – medtem ko sta bili policija in vojska dobro opremljeni, so imeli protestniki na voljo zgolj svoja telesa, v najboljšem primeru molotovke in kamenje. Od začetka je bilo jasno, da lahko zgolj množičnost in druge strategije upora prisilijo militantne in odtujene režime k

umiku, oborožen spopad, razen v izoliranih primerih, ni prišel v poštev. Protestniki so se zato posluževali državljanske nepokorščine, internetnega aktivizma, množičnih zborovanj, gverilskih akcij, prenosa neposrednih informacij s prizorišč. Po več kot dveh letih in več 10.000 ubitih je vidnih in manj vidnih učinkov vstaj veliko. Odstopil je tunizijski predsednik Zine Ben Ali, ki je zbežal v Savdsko Arabijo; odstopil je egiptovski predsednik Hosni Mubarak, ki mu danes sodijo; ubit je bil libijski voditelj Muamer Gadafi, v Libiji sta bili pred tem državljanska vojna in tuja vojaška intervencija; odstopil je jemenski predsednik Ali Abdullah Saleh, ki je oblast predal vladi narodne enotnosti; Sirija je sredi državljanske vojne med režimom predsednika Bašarja al-Asada in opozicijo; v Bahrainu je prišlo do menjav v vladi, a so se protesti kljub temu nadaljevali; v Omanu, Libanonu in Kuvajtu so kot odgovor na proteste oblasti izpeljale nekaj sprememb, pri čemer niso odstopile vladajoče elite, kakor so zahtevali protestniki; maroške in jordanske oblasti so se lotile popravkov ustave; še vedno se odvijajo protesti v nekaterih drugih državah, denimo v Savdski Arabiji, Mavretaniji in Sudanu, tudi Egipt je priča novim protestom, potem ko je novi predsednik Mohamed Morsi z odlokom razširil svoja predsedniška pooblastila, a je od namere pozneje pod pritiskom javnosti in novim izbruhom nasilja odstopil (Mandelc 2013, 137–150, 199, 203).

2.5.2 DRŽAVLJANSKA VOJNA

Državljska vojna je stanje spopada med organiziranimi skupinami, ki si prizadevajo obdržati in povečati oblast nad državo. Zanja je značilno, da nasprotniki v vojni želijo izpodriniti in nadomestiti nasprotno silo ter si zagotoviti trajno uporabo velikih konvencionalnih sil. Da spopad lahko opredelimo kot državljansko vojno mora potekati znotraj meja priznane države (Calvert 2010).

Oboroženi spopadi, ki nimajo mednarodnega značaja (notranji oboroženi spopadi), so spopadi, ki v celoti potekajo na ozemlju iste države. Včasih se označujejo tudi z izrazom »državljska vojna«, a je ta izraz preozek (Sancin in drugi 2009, 85). Ti oboroženi spopadi imajo namreč lahko različne značilnosti in pogosto je na politični ravni posebnega pomena etična ali verska pripadnost udeležencev v spopadu. Pojem oboroženega spopada, ki nima mednarodne narave (NMO), je bil opredeljen v Protokolu II iz leta 1977, dodanem k štirim ženevskim konvencijam iz leta 1949. Ta

protokol določa, da je NMO tisti spopad, »ki poteka na ozemlju države visoke pogodbenice med njenimi oboroženimi silami ter odpadniškimi oboroženimi silami ali drugimi oboroženimi skupinami, ki so pod odgovornim poveljstvom in izvajajo takšno kontrolo nad delom državnega ozemlja, ki jim omogoča izvajanje trajnih in usmerjenih vojaških operacij in izvajanje tega protokola« (1. odstavek 1. člena Protokola II) (Türk 2007, 555–557). Ta definicija pa ne zajame vseh možnih situacij v praksi, saj se nanaša le na oborožene spopade med oboroženimi silami države na eni ter »odpadniškimi silami in drugimi oboroženimi skupinami« na drugi strani. Ne zajema pa situacij, v katerih med oboroženim spopadom preneha obstajati oborožena sila države pogodbenice. Tudi v položaju, ko vladne oborožene sile ni več, spopad pa poteka med različnimi oboroženimi skupinami, ki obvladujejo dele državnega ozemlja, gre za NMO (Sancin in drugi 2009, 85).

2.5.3 MIGRACIJE

V zadnjih desetletjih postajajo migracijski tokovi vse bolj globalizirani in diferencirani; poleg kvantitativnih sprememb se značilnosti mednarodnih migracijskih tokov spreminjajo tudi kvalitativno, v vzrokih za migracije in v etnični sestavi migrantov. Mednarodni migracijski tokovi povečujejo etnično in nacionalno raznolikost prebivalstva ter spreminjajo demografsko strukturo velike večine t. i. razvitih držav, kar je posebno izrazito v nekdanjem razmeroma kulturno homogenih nacionalnih državah (Kralj 2008, 144).

Migracije so fizično gibanje posameznikov ali skupin v geografskem prostoru, ki pripelje do relativne trajne spremembe kraja bivanja. Pojem migracije vsebuje tako emigracijo kot imigracijo in zajema hkrati spreminjanje prostorskega in socialnega okolja. Spremembe kraja bivanja izzovejo pomembne družbene spremembe: spremembe družbenih odnosov, interakcijskih sistemov, družbenih skupin, institucij, norm, vrednot, kulture, identitete, itd., kar je povezano tudi z možnostmi vertikalne in horizontalne socialne mobilnosti (Klinar v Lukšič-Hacin 1995, 49–50).

Migracije združujejo pojem emigracij in pojem imigracij. Emigracije predstavljajo gibanje ljudi iz njihove izvirne (emigrantske) družbe (odhajanje, izseljevanje, beg v tujino) v imigrantsko

družbo. Imigracije pa pomenijo trajni prihod, priselitev, vselitev v imigrantsko družbo (Klinar 1975).

»Teorija o dejavnikih odbijanja in privlačenja ali tako imenovana teorija »push-pull« skuša razložiti vzroke, selektivnosti, smer toka in obseg migracijskih gibanj zgolj prek delovanja t. i. dejavnikov odbijanja in privlačenja. Izhodišče teorije je, da imajo posamezni sloji posebne interese, od katerih je odvisen učinek »push-pull« dejavnikov« (Lukšič-Hacin 1995, 53). Dejavniki odbijanja so: ekonomska stagnacija, zmanjševanje nacionalnih virov, padec standarda, nizek dohodek, brezposelnost; politična ali katerakoli druga vrsta diskriminacije, politično preganjanje, majhne možnosti vpliva ali participacije, alienacija, naravne katastrofe itd. Dejavniki privlačenja so: ekonomska prosperiteta, dvig standarda, dvig dohodka, možnosti za ustrezne zaposlitve in za poklicno promocijo, izobraževalne možnosti, povezano družinsko in sorodstveno življenje itd. (Klinar 1975). Klinar v Lukšič-Hacin (1995) poudari, da je treba poleg »push-pull« faktorjev analizirati tudi socialno okolje, zgodovinske karakteristike obeh družb, vpliv tradicije v emigrantski družbi in subjektivne dejavnike (zavest o prikrajšanju in možnostih, vrednotenje dejavnikov odbijanja in privlačenja). Odločitev o migraciji vsebuje racionalni in emocionalni element, zato je potrebno pri analizi nujno upoštevati socialno-psihološko-osebnostne karakteristike (Lukšič-Hacin 1995).

Po Klinarju je tipologija vzrokov migracij naslednja: 1) *Ekonomski vzroki in motivi*: Možnost zaposlitve, večji dohodki in dvig življenjskega standarda, možnost izboljšanja ekonomskega položaja vzpodbujajo migriranje z ekonomsko nerazvitih območij na ekonomsko razvita družbena območja; 2) *Politični in vojaški vzroki*: Politične razmere v svetu in po posameznih državah se neprestano spreminjajo. Srečujemo se z vojnami, revolucijami, prevrati, s pojavi diskriminacije, političnih preganjanj itd.; vse to spremlja politične migrante, ki menjajo politične sisteme in iščejo več političnih pravic, svobode, skratka takšno družbo, ki bi tolerirala njihove politične ideje; 3) *Osebni in družinski vzroki*: Med te vzroke štejemo družinske in prijateljske odnose (Lukšič-Hacin 1995).

»Migracije so postale osrednji fenomen za razumevanje sodobnih globalnih problemov: revščine, neenakomernega razvoja, trgovine z ljudmi, multikulturalizma in tudi terorizma. Danes jih najdemo v temeljih ekonomskega in socialnega življenja večine držav in so zrasle

do takšne forme, da nihče več ne more predvidevati različnih migracijskih pojavnih oblik, še manj pa posledic« (Papastdergiadis v Medica, Lukič, Bufon 2010, 121).

2.5.4 ILEGALNE MIGRACIJE

Nedovoljene migracije so gibanje oseb, ki se dogaja izven okvirov veljavnih zakonov države pošiljateljice, prejemnice ali tranzitne države. Jasne in splošne opredelitve nedovoljenih migracij ni. Z vidika države prejemnice gre za nezakonit vstop, bivanje in delo v državi, kar pomeni, da migrant nima ustreznih dovoljenj ali veljavnih dokumentov za delo, prebivanje in vstop v državo, kot to določajo predpisi o priseljevanju. S strani države pošiljateljice gre za nedovoljenost takrat, ko oseba prečka mednarodno mejo brez veljavnega potnega lista ali potovalnega dokumenta ali ne izpolnjuje upravnih zahtev za zapustitev države. Vsekakor pa obstaja težnja, da se uporaba pojma »nezakonite migracije« omeji predvsem za primere tihotapljenja ljudi in trgovanja z njimi (IOM 2006).

Za ilegalne migracije se vse pogosteje uporabljajo izrazi nedovoljene, nezakonite, nedokumentirane migracije. Čeprav najbolj radikalne definicije opredeljujejo vse migracije kot prisilne (razen turizma), je razvidno, da je med njimi vse manj legalnih, vse več pa ilegalnih migracijskih premikov. Nekateri avtorji navajajo, da je pravzaprav velika večina migrantov ilegalnih, tem v nekaterih državah rečejo tujci brez papirjev (to so tisti, ki so v državo prišli po nedovoljeni poti in si pozneje tam pridobili dokumente), ilegalci ali kratko malo tujci. Danes poznamo raznotere in deloma prekrivajoče se oblike nedovoljenega, nezakonitega ali t. i. ilegalnega migriranja. V grobem bi lahko identificirali vsaj tri oblike tovrstnega preseljevanja. Največkrat potencialni migrant legalno stopi v državo kot turist, sezonski delavec, poslovni potnik, prosilec za azil ali begunec. Njegova ilegalnost se začne v trenutku, ko brez dokumentov ostane dlje, kot mu je odobreno, in sploh, če sprejme zaposlitev brez dovoljenja za delo (overstayers, sans-papiers). Naslednja oblika je skrivna priselitev ali prestop meje s ponarejenimi dokumenti. Tretje in najbolj nevarno je delovanje mednarodnih tihotapskih mrež, ki imajo vlogo »dostavljanja priseljencev brez možnosti«. V mestih tretjega sveta se neredko predstavljajo kot zakonite, specializirane »turistične agencije«. Migrante

izpostavljajo smrtnim nevarnostim, prevažajo jih v neprimernih prevoznih sredstvih, zaprtih zabojnikih, za plovbo neprimernih ladjah (Medica 2005, 125–127).

2.5.5 MULTIKULTURNOST IN MULTIKULTURALIZEM

Večkulturnost lahko opredelimo kot družbeno realnost, dejstvo, prisotnost in sobivanje različnih kultur znotraj posamezne družbe. Večkulturalizem je političen koncept, s katerim opredeljujemo sodobne načine urejanja kulturnih razlik. Večkulturnost sodobnih družb ali kulturno identitetno različnost lahko vsaj v ožjem pomenu sistematiziramo v tri skupine: etnokulturne različnosti, pogosto definirane znotraj konteksta kulturne deriviranosti, vključujejo indigena ljudstva, etnične manjšine in migrante, potem različnosti, ki izhajajo iz spolne identitete, tretje pa so fizične značilnosti (starejši in hendikepirani) (Medica 2011, 209–210).

Pri večkulturalizmu gre za enega od najbolj razširjenih in najspornejših intelektualnih in političnih gibanj v sodobnih zahodnih demokracijah. Kot termin v sedanjem (najprej političnem) pomenu se je pojavil v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja v Kanadi, potem v Avstraliji. Ob koncu osemdesetih in začetku devetdesetih let se je začel uveljavljati tudi v teoretičnih debatah. Vse družbe se ukvarjajo z vprašanji multikulturalizma, ne glede na to, ali gre pri tem za relevantno politično agendo ali uradno politiko. Poudarek je na kontekstu prepoznavanja in priznavanja pluralne, odprte, neunificirane družbene realnosti, ki naj bi jo usmerjal predvsem medkulturni dialog (Medica 2011, 210).

Pojem multikulturalizem lahko označuje konkretno kulturno ali družbeno stvarnost, ko se več etičnih skupnosti nahaja v isti državi. Lahko je povezan s teorijo, kjer nastopa kot ena izmed kategorij, ki označuje posebne odnose med različnimi etičnimi skupnostmi, ki se nahajajo v isti državi. Poleg pojma multikulturalizem tu srečamo še kulturni pluralizem, interkulturalizem in transkulturalizem. Tretja možnost uporabe pojma multikulturalizem je, ko pojem na nek način združuje oba vidika. Pojem kot tak se pojavi znotraj političnih programov in gibanj za spremembo obstoječih odnosov ali po drugi strani kot princip uradne politike do priseljencev. V svojem nastanku je tesno povezan z migracijami ali selitvami v najširšem pomenu besede in s tem z različnimi migracijskimi situacijami (Lukšič-Hacin 1999, 83–84).

V najširšem smislu multikulturalizem pomeni načine oziroma možne oblike interakcij v družbah, v kateri obstaja več kultur. Je način urejanja razmerij in odnosov med kulturami, ki obstajajo v določeni družbi in ki med seboj nikoli niso enake. Vedno obstajajo med njimi razlike, zaradi česar imajo tudi različne možnosti in različno pozicijo v družbi. Prav zato gre pri multikulturalizmu za vprašanje, ali je določeni kulturni skupnosti omogočen dostop do pravic ter na kakšen način zagotavljati pravice različnim kulturnim skupnostim v določeni populaciji. Ta perspektiva izpostavlja multikulturalizem predvsem v luči načinov zagotavljanja enakosti tistih manjšin, ki niso enako vključene v družbenopolitične procese v določeni družbi ter hkrati predstavlja afirmacijo kulturnih razlik preko diskurzov rasne in etične avtentičnosti (Joppke v Pikalo 2010, 152).

Multikulturalizem kot politična praksa je v nekaterih državah (najpogosteje tistih, ki jih označujemo kot emigrantske, denimo države ameriške celine ali nekdanje kolonialistične sile, ki so v preteklosti sprejele velike skupine priseljencev iz nekdanjih kolonij) prisoten že dolgo časa. Večje težave z implementacijo doživlja v okoljih, kjer je priseljevanje novejšega datuma, v družbah, kjer prevladuje ena sama kulturna, etnična, lingvistična ali religijska večina, v okoljih, kjer šele v zadnjem obdobju (tudi zaradi okoliščin globalizacije ali regionalnih integracijskih procesov) manjšine jasnejše naslavlajo potrebo in pravico do svoje drugačne identitete. Evropski kontekst, odpiranje meja in čedalje večja pretočnost ljudi silijo, da tudi manjše in etično bolj homogene države prevzamejo ključne principe multikulturalizma, kot so promoviranje kulturne različnosti in človekovih pravic, skrb za ogrožene in zapostavljanje kulturne in druge manjšine, pomoč pri učenju jezika večinskega okolja vsem starostnim skupinam emigrantov in omogočanje učenja matičnega jezika otrokom emigrantov, prilagajanje šolskega sistema kulturnim posebnostim manjšin, nedvomno in na vseh ravneh zavračanje rasistične, ksenofobne, šovinistične in nedemokratične retorike (Mandelc v Pikalo 2010, 51–52).

Kymlicka loči pet modelov multikulturalizma: *narodne manjšine* (skupine, ki so v svojih zgodovinskih domovinah, še preden so bile vključene v širše države, oblikovale celovite in delujoče družbe), *priseljenske skupine* (skupine, ki so jih oblikovale odločitve posameznikov in družin, da zapustijo državo izvora in emigrirajo v drugo družbo, razlogi za to odločitev so

najpogosteje ekonomski in politični), *izolacionistične etnoreligiozne skupine* (majhne priseljske skupine, ki se prostovoljno izolirajo pred širšo družbo in se izogibajo sodelovanju v politiki ali civilni družbi), *metojki* (mednje sodijo nezakoniti priseljenci in začasni priseljenci, ob vstopu v državo nanje ne gledajo kot na bodoče državljane in tudi ne kot na dolgoročne prebivalce, saj bi jim, če bi v njih videli ljudi z neomejeno pravico bivanja ali bodoče državljane, sploh ne pustili prestopiti meje) in *afroameričani* (gre za potomce afriških sužnjev, privedenih v Združene države Amerike med 17. in 19. stoletjem) (Kymlicka 2005).

3 SIRSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA

Leta 2011 je sirsko vlado vodil predsednik Bashar al-Asad. Istega leta se je njegova vsesplošna avtoritarna moč močno zamajala, saj so v celotni državi nastopili protivladni protesti, ki so glasno zahtevali konec avtoritarnemu režimu predsednika, ki je državi vladal že vse od leta 1971, ko je na oblast prišel Bashar al-Assadov oče, Hafiz al-Assad. Sirska vlada je protivladne vstaje zatirala z obširnimi akcijami policije, vojske in paravojaških sil. Amaterski videoposnetki, ki so se pojavili na spletu, in pripovedovanja prič so pokazali kruto in nehumano obračunavanje sirskih varnostnih sil s protestniki. V marcu 2011 so se začeli protivladni protesti in vstaje, ki so v državo prišli z valom demonstracij, ki so potekale tudi v drugih državah Bližnjega vzhoda in območja severne Afrike (Tunizije in Egipta), leta 2012 se je konflikt razširil in razvil v krvavo državljansko vojno (Mroue 2013).

»Do upora proti režimu predsednika Bashar al-Asada je prišlo na valu arabske pomladi, ki je z množičnimi protesti odnesla tunizijskega predsednika Zine El Abidine Ben Alija in egiptovskega voditelja Hosni Mubaraka ter sprožila upore v Libiji in Jemnu. Vstaje proti Assadovi ekonomsko vojaški oligarhiji, ki je vladala s pomočjo brutalnih varnostno obveščevalnih služb se je dolgo pripravljala« (Videmšek 2015). »Prvi protesti proti režimu so izbruhnili sredi marca 2011 v mestu Dara na jugu Sirije in zahtevali prvih 15 žrtev na strani protestnikov. Režim jih je skušal zatreti s silo, a to protestnikov ni ustavilo. Prej nasprotno, protestni val proti vladavini Basharja al-Asada se je še okrepil in kmalu razširil po vsej državi; julija je protestiralo že več 100.000 ljudi« (Primorske novice 2015). »Večinoma mladi prebivalci številnih sirskih mest so vsak petek mirno protestirali proti režimu v Damasku, zahtevali predsednikov odstop ter več svobode in pravic. Oblasti so se na proteste odzvale z vojaško silo, vstaja je posledično prerasla v oborožen spopad, ta pa je prerasel v totalno državljansko in sektaško vojno z regionalnimi in globalnimi posledicami ter igralci. Sirija je postala prvo vroče bojišče bližnjevzhodne hladne vojne« (Videmšek in Delodata 2015).

Uporniki proti režimu so začeli vzpostavljati lastno vojsko, začeli so se spopadi za mesta, naselja in ozemlje. Boji so leta 2012 dosegli prestolnico Damask in drugo največje mesto Alep. Do junija 2013 je bilo po podatkih Organizacije združenih narodov (OZN) v spopadih ubitih že približno 90.000 ljudi. Leto kasneje še enkrat toliko. Do marca 2015 so glede na podatke OZN in aktivistov našteali že 220.000 žrtev spopadov. Večina države je praktično že

uničena. V spopadih se ni skoparilo niti s kemičnim orožjem, po ocenah OZN sta obe strani zagrešili številne vojne zločine, od pobojev in mučenj do posilstev. Zadnji zabeležen napad s kemičnem orožjem se je zgodil na območju sirske province Idlib med 16. in 31. marcem 2015, ko so sirske vladne sile uporabile toksične kemikalije v nekaj več bombnih napadih, poškodovanih je bilo 206 ljudi, v preteklosti pa so bili zabeleženi napadi na območju predmestji Damaska, kjer so sirske vladne sile uporabile živčni bojni strup sarin in kemikalijo klor kot orožje v napadih na tri sirska mesta v aprilu 2014 (Human Rights Watch 2015). Konflikt pa je kmalu prerasel zgolj v boj proti Asadovemu režimu. Dobil je vse jasnejše obrise sektaške vojne med sunitsko večino in šiitsko manjšino Alavitov. Sirija je postala tudi prizorišče nekakšne nadomestne vojne med državami v regiji ter prestižnih bojov med ZDA in Rusijo. Slednja je s podporo Asadu vztrajno zavračala sprejetje kakršnekoli resolucije v Varnostnem svetu OZN, ki bi morda lahko pomenila prihodnost Sirije brez Asada. To je blokiralo iskanje politične rešitve, nakar so se začeli še spori znotraj že sicer precej razdrobljenega tabora upornikov. Med njimi so džihadisti tako imenovane Islamske države, ki so zavzeli obširna območja v Siriji in Iraku, vzpostavili kalifat in strahovlado s krutimi kaznimi, poboji in javnimi usmrtitvami vseh »nevernikov«, pripadnikov verskih manjšin in tudi siceršnjih nasprotnikov (Primorske novice 2015).

3.1 BOJIŠČA

3.1.1 DAMASK

Prestolnica Sirije je leta 2009 pred državljansko vojno imela približno 1,7 milijona prebivalcev (New World Encyclopedia 2013). Obrobni predeli mesta in podeželje predstavljajo glavno in zelo pomembno strateško točko za režim in opozicijo v sirski državljanski vojni. Medtem ko režimu z intenzivnim obkoljevanjem in letalskimi napadi dobro uspeva vzpostavljati premirja z različnimi vojaškimi skupinami znotraj in zunaj mesta, se bojevanje med vladnimi in opozicijskimi silami nadaljuje. Na južnem in vzhodnem delu mesta so spopadi še posebej intenzivni, tudi bojevanje med različnimi vojaškimi upornimi skupinami se povečuje (BBC News 2015). Oblegano podeželje okoli celotnega glavnega mesta trenutno predstavlja dom od 425.000 do 600.000 ljudem, ki so ujeti na tem območju, območje je pod stalnim nadzorom in je popolnoma zaprto, od konca leta 2013 ni elektrike (Szybala 2015).

3.1.2 ALEP

Alep je največje mesto v Siriji in kmalu po začetku vstaj so protivladni protesti zajeli tudi to območje. Bojevanje na strani vladnih sil in na drugi strani svobodne sirske vojske se je začelo 10. februarja 2012, naslednjih pet mesecev so bili glavni deli mesta pod nadzorom vladnih sil, podeželski predeli pa pod vodstvom upornikov. Sledila je najbolj krvava bitka v Alepu v okviru sirske državljanske vojne, ki se je začela 19. julija 2012. Zaznamovalo jo je veliko število zračnih napadov sirske vojske s cevnimi bombami, ki so ubile na tisoče nedolžnih ljudi, na opozicijski strani je svobodna sirska vojska na vladna območja metala plinske jeklenke, polnjene z eksplozivom, ki so prav tako povzročile ogromno človeško škodo, na tisoče ljudi je izgubilo svoja življenja (Dnevnik 2013). Spopadi za zavzetje ozemlja v Alepu se še vedno nadaljujejo, skupno trajajo že skoraj tri leta, do sedaj je na območju celotne province na obeh straneh skupaj življenje izgubilo 22.665 ljudi. Posnetki analiz mednarodne nevladne organizacije Amnesty International kažejo na zaskrbljujoče načine, na katere potekajo spopadi, brez ozira na pravila mednarodnega humanitarnega prava se povzroča uničenje, seje smrt in razseljuje prebivalce. Celotne mestne četrti v Alepu so bile v zadnjem letu sirske državljanske vojne praktično zravane z zemljo, prebivalce pa bombardirajo z zraka in ubijajo na tleh (Dnevnik 2013). Od začetka državljanske vojne pa se vse do danes je največje sirske mesto zapustilo več kot milijon civilistov (The Economist 2013).

3.1.3 HOMS

Homs je tretje največje sirsko mesto (BBC News 2015). »Prestolnica »revolucije« je v prvih mesecih vstaje skoraj v celoti prešla v roke nasprotnikov Asadovega režima. Ta je pozneje prešel v protiofenzivo in do sredine leta 2014 spet prevzel nadzor nad popolnoma uničenim mestom. Homs, ki Damask povezuje s priobalnimi območji, je bilo prizorišče strahovitih vojnih zločinov« (Delodata 2015). Na območju zasedenega mesta je ujetih več kot 26.500 ljudi, ki nimajo dostopa do osnovnih življenjskih potrebščin, kot so voda, hrana in medicinski pripomočki, in katerim so kratkene osnovne človekove pravice. Ljudje vsakodnevno umirajo zaradi lakote, dehidracije in zaradi pomanjkanja zdravniške oskrbe in zdravil (Szybala 2015). Bojevanje se med Islamsko državo in opozicijskimi silami nadaljuje proti vzhodnemu delu mesta (BBC News 2015).

4 SIRSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA IN MIGRACIJE V REGIJI

Sirska država meji na štiri države: Turčijo, Libanon, Irak in Jordanijo. Od marca leta 2011, ko so se nemiri začeli in stopnjevali v notranji oboroženi spopad, je iz Sirije v sosednje države pribežalo več kot 3,9 milijona beguncev. Trenutne aktualne številke (za julij 2015) po podatkih Visokega komisariata ZN za begunce (The UN Refugee Agency – UNHCR) kažejo, da se na ozemlju Turčije nahaja 1.805.255, v Libanonu 1.172.753, v Jordaniji 629.128 in v Iraku 251.690 registriranih sirskih beguncev. 4.015.256 registriranih sirskih beguncev pri UNHCR pa je ta trenutek skupno razseljenih v Egiptu, Turčiji, Jordaniji, Libanonu, Iraku in državah Severne Afrike (UNHCR 2015). Podatki kažejo, da vsak dan iz mest in vasi v iskanju varnega pribežališča Sirijo zapusti med 1500 in 2000 ljudi, med njimi so tudi tisti, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje domove (do sedaj je takšnih več kot šest milijonov) in se selijo znotraj države v predele, kjer bi lahko našli varno okolje za svoje preživetje. Večina, 75 odstotkov, je žensk in otrok (po podatkih UNHCR je do sedaj zabeleženih 294.304 otrok beguncev). Sirska begunska kriza je postala veliko breme za vse 4 sosednje države Sirije in tako nobena od njih ne more več sama poskrbeti za tako veliko število beguncev, ki so se v tako kratkem času in v zelo pogostih begunskih valovih zatekli k njim. Še posebej sta se v težkem položaju znašli Libanon in Jordanija, ki sta bili že pred prihodom beguncev ekonomsko šibki in politično ter socialno nestabilni državi, danes pa tam begunci predstavljajo velik varnostni problem. Mednarodna pomoč, ki jo zagotovijo ostale države in vladne ter nevladne mednarodne in druge organizacije, pokrije zgolj 54 odstotkov vseh sredstev, ki jih begunci potrebujejo, za ostala sredstva morajo države sosede poskrbeti same. Sirska begunska tragedija ni problem zgolj Sirije, njenih sosednjih držav ali bližnjega vzhoda, temveč je problem, ki zadeva celotno mednarodno skupnost ter njeno varnost in stabilnost v svetu. Države sosede bi zaradi že tako oslabljenega ekonomskega položaja potrebovale več denarnih sredstev in pomoči za begunce, ki so svojo varnost našli v njihovi državi (ORSAM Report No. 195 2015).

V vseh sosednjih državah Sirije, razen v Turčiji, ima UNHCR zelo pomembno in vodilno vlogo v sodelovanju z vlado in njenimi institucijami pri registraciji beguncev in vodenju, delovanju ter izvajanju podpore v centrih zaščite, ki so namenjeni bivanju beguncev. Naloga UNHCR-ja je voditi in usklajevati mednarodne aktivnosti, katerih namen je zaščita beguncev, in reševanje s tem povezanih problemov po svetu. Poslanstvo urada UNHCR je ščititi pravice in dobrobit beguncev. UNHCR si prizadeva zagotoviti, da ima vsak posameznik pravico zaprositi

za azil in si poiskati varno zatočišče v drugi državi z možnostjo prostovoljne vrnitve v domovino, integracije v lokalno skupnost ali preselitve v tretjo državo. Obenem UNHCR nudi pomoč tudi osebam brez državljanstva. UNHCR in njegovi partnerji sodelujejo z vladami, lokalnimi oblastmi ter mednarodnimi in državnimi organizacijami, da bi pomagali sirskim beguncem, ki so v negotovem položaju. UNHCR razdeljuje pakete nujne pomoči, ki med drugim vsebujejo odeje, oblačila, pribor za kuhanje in plastične posode, da bi v zimskem času pomagal družinam zadovoljiti njihove nujne potrebe. Razeseljenim otrokom razdeljuje komplete za učenje in jim prek zagotavljanja štipendij omogoča nadaljevanje šolanja, najbolj ranljive družine pa so deležne denarne pomoči. Na območju Sirije je dostavljanje humanitarnih paketov pogosto težko ali prekinjeno, ali pa se zaradi nevarnih razmer, bombnih napadov ali ugrabitev le-ti izgubijo. Tisti, do katerih je najtežje priti, teh je okoli milijon in pol, se nahajajo na območju Sirije. Zatekli so se k družinam gostiteljicam ali pa v začasna zaklonišča, kjer so odvisni od pomoči UNHCR-ja in dobre volje družin gostiteljic (The UN Refugee Agency v Sloveniji).

4.1 MIGRACIJE V TURČIJO

Marca leta 2011 je Turčijo zajel prvi val sirskih beguncev. Takrat je Turčija sporočila, da bo begunce sprejela s tako imenovano »odprto politiko« sprejemanja, na široko je odprla vrata svojih mej in začela sprejemati begunce na svoje ozemlje. V Turčiji je za sprejemanje, registriranje, nastanitev beguncev, vodenje in vzdrževanje šotorskih in kontejnerskih naselji ter osnovno oskrbo odgovorna Uprava za katastrofalne in krizne razmere (The Turkish Disaster and Emergency Management – AFAD) v sodelovanju s Turškim rdečim polmesecem (Turkish Red Crescent – TRC) in ostalimi pristojnimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Pristojna turška ministrstva, državne institucije in organizacije ter TRC zagotavljajo delovanje in podporo begunskim naseljem, hrano, zdravstveno oskrbo, varovanje centrov, aktivno preživljanje časa v begunskih centrih, izobraževanje, izvajanje verskih obredov, dostop do telekomunikacij, ustrezno prevajalsko službo, bančne in druge storitve v vsakem šotorskem in kontejnerskem mestu, namenjenemu sirskim beguncem (AFAD).

Na turško-sirski meji je na sirski strani 25 begunskih naselij, v katerih je nastanjenih 100.000 beguncev, centri so v mnogo slabšem stanju kot begunski centri v Turčiji. Šotore, v katerih so begunci nastanjeni, so zagotovili USAID, UNICEF in TRC. Turčija, turške nevladne organizacije

v sodelovanju s TRC-jem izvajajo pomoč za begunce kljub temu, da se nahajajo na drugi strani turške meje, pomoč se imenuje »pomoč iz ničelne točke« in zagotavlja hrano, zdravila in ostale osnovne potrebščine, ki jih begunci potrebujejo, prav tako čez mejo v turške bolnišnice prepeljejo bolne in ranjene begunce (ORSAM Report No: 189 2014).

Junija 2011 je AFAD prvič objavil podatke o številu registriranih sirskih beguncev v Turčiji, registriranih je bilo 8.535 posameznikov, ki so bili nastanjeni v treh begunskih naseljih, ki so bili locirani v mestih Hatay, Yayladağı in Altınözü. V avgustu leta 2012 je številka po podatkih AFAD-a znašala 78.409 posameznikov. Turčija je potem zelo kmalu javno oznanila, da številka 100.000 posameznikov predstavlja kritično mejo sprejemanja sirskih beguncev v državo. Val sirskih beguncev je še naprej drl v državo in to v številkah, ki so dramatično naraščale, presegale vse napovedi in predvidevanja države, a kljub temu je Turčija še naprej sprejemala begunce. Novembra 2014 je bilo v državi že 1.645.000 registriranih beguncev, ki so bili nastanjeni v 16 različnih šotorskih mestih v desetih turških provincah, v šestih kontejnerskih mestih in v enem začasem sprejemnem centru. Ker je število beguncev preseglo vse kritični meje, ki si jih je Turčija pred begunskimi valovi postavila, se država danes sooča s problemom ogromnih in večstranskih razsežnosti, ki se kažejo na ekonomskem, socialnem, varnostnem področju in v javnem sektorju. Do sedaj je Turčija namenila 4,5 milijarde dolarjev za sirske begunce, OZN in ostale države pa so Turčiji prispevale zgolj za 246 milijonov dolarjev humanitarne pomoči. Največ izdatkov Turčija nameni za zdravstveno oskrbo beguncev, več kot 500.000 posameznikov so do sedaj prepeljali v zdravstveno ali bolnišnično oskrbo iz šotorskih in kontejnerskih mest, približno 35.000 Sircev se je v Turčiji rodilo (ORSAM Report No: 195 2015), v povprečju ima vsaka družina od pet do šest otrok, več kot polovica beguncev je stara pod 18 let (Çongar 2013).

4.2 ŽIVLJENJE SIRSKIH BEGUNCEV V ŠOTORSKIH IN KONTEJNERSKIH MESTIH

Večina Sircev, ki živijo znotraj šotorskih in kontejnerskih središč, ima v primerjavi s tistimi, ki živijo izven begunskih centrov boljše pogoje za življenje. Centri beguncem zagotavljajo socialno infrastrukturo, priložnosti izobraževanja in zdravljenja, varnostne in higienske standarde, nočno in dnevno varovanje ter nočno razsvetlavo. V primerjavi z ostalimi državami, ki mejijo na Sirijo, so turški begunski centri na precej višjem nivoju in prav tako omogočajo beguncem veliko več priložnosti in dejavnosti v njih. Razlika se v turških centrih

kaj kmalu pokaže med šotorskimi in kontejnerskimi poslopji, saj so prvi na višjem nivoju po infrastrukturi in organizaciji delovanja kot slednji. Slednji imajo težave v zagotavljanju higienskih standardov, saj se zaradi odmetavanja smeti v okolici kontejnerjev velikokrat pojavlja smrad, težava je tudi v veliki onesnaženosti. V begunskih centrih ponujajo različne aktivnosti, 35.000 beguncev se je do sedaj registriralo za aktivnosti, kot so učenje jezikov turščine, angleščine in arabščine, tečaji računalništva, striženja, šivanja in izdelovanja preprog, prav tako je poskrbljeno za druženje v mošejah ali na igriščih. Begunci vsak mesec dobijo denarno pomoč, ki jim je naložena na posebne kartice, z njimi lahko kupijo suho hrano v trgovinah, obroke si po nakupu lahko pripravijo v skupinskih kuhinjah, ki se nahajajo znotraj begunskih centrov. Vsaka družina dobi tudi vstopnice, ki pomenijo dovoljenje za vstop v skupne prostore, kjer se nahajajo pralni in sušilni stroji, prav tako lahko z njimi omejeno dostopajo do svetovnega spleta. Pouk se v šolah, v katerih se izobražujejo sirski otroci, izvaja na vseh ravneh od osnovne šole do univerze, od aprila leta 2014 se je v šolah izobraževalo 65.000 beguncev, 2.800 sirskih in turških učiteljev pa jih je poučevalo. Tudi za zdravstveno oskrbo je poskrbljeno, v vsakem begunskem centru se nahaja ambulanta, v kateri zdravijo turški zdravniki, vsakokrat je poskrbljeno za prevoz bolnikov v najbližjo bolnišnico.

Kljub temu se mnogi begunci v begunskih centrih soočajo z različnimi težavami in problemi. Največja težava je dolgočasje, povezano z življenjem v centrih, predvsem rutinirane aktivnosti v omejenem območju, ki jim vladajo stroga življenjska pravila, tudi občutek svobode je kraten, saj morajo begunci ob vsakem izstopu in vstopu nazaj svojo identiteto dokazovati z begunskimi izkaznicami. Veliko beguncev si želi, da bi lahko delalo zunaj centrov in služilo denar ter da bi bila njihova nastanitev v centrih zgolj začasna. Velikokrat se soočajo s hudimi čustvenimi in psihičnimi težavami, ki jih tudi zagotovljene aktivnosti ne morejo odpraviti, zato se pogostokrat odločijo za življenje zunaj begunskih centrov kljub vsem tveganjem, ki jih prinaša življenje izven ograje (ORSAM Report No: 189 2014). Begunci v centrih pa se ne soočajo samo z rutino in dolgočasjem, ampak imajo mnogo pritožb tudi glede ostalih stvari, ki jim grenijo življenje v nadomestnih domovih. Trdijo, da se pogosto soočajo z diskriminacijo, s prepovedjo kuhanja zaradi nevarnosti požarov. Veliko pritožb leti na slabe prevajalce, ki so večinoma arabskega izvora in ne znajo v komunikaciji z zdravniki prevajati zahtevne medicinske terminologije v turški jezik. Prav tako trdijo, da v centrih ni v

celoti poskrbljeno za zdravstveno oskrbo, saj so tam samo splošni zdravniki, ni pa specialistov. Razmere za bivanje se poslabšajo v času zime, saj šotori niso primerni za bivanje v takšnih pogojih, ob padavinah poplavijo in so tako popolnoma neprimerni za bivanje. Eden izmed beguncev je tako slikovito opisal stanje v begunskih naseljih: »Življenjske razmere v begunskih naseljih so dobre, če nimaš nič proti temu, da živiš kot žival, če pa želiš v njih živeti kot človek, so razmere za življenje nesprejemljive!« (Özden 2013). Mnoge moti tudi odnos vojakov v begunskih naseljih, ki se sprehajajo med šotori in mnogokrat z begunci ravna nehumano, vpijejo nanje, jih nadlegujejo in vanje usmerjajo orožje, kar posledično še posebej zelo slabo vpliva na psihično stanje otrok, ki so zbežali iz svoje domovine ravno pred nasiljem (Özden 2013).

Tabela 4.1: Prikaz števila šotorskih in kontejnerskih mest, v katerih so nastanjeni registrirani sirski begunci

Mesto	Kamp	Datum odprtja	Število šotorov in kontejnerjev	Število beguncev
Hatay	Altınözü1 šotorsko mesto	9. 6. 2011	263 deljenih	1.372
	Altınözü2 šotorsko mesto	10. 6. 2011	622	2.578
	Yayladağı1 šotorsko mesto	30. 4. 2011	546 deljenih	2.816
	Yayladağı2 šotorsko mesto	12. 7. 2011	510	3.004
	Apaydın šotorsko mesto	9. 10. 2011	1.181 kontejnerjev	4.965
	Reyhanlı upravni center		vsakodnevno spreminjanje	
	Skupaj		573 deljenih + 1.368 šotorov + 1.181 kontejnerjev	14.735
Kilis	Öncüpınar kontejnersko mesto	17. 3. 2012	2.065	13.414
	Elbeyli kontejnersko mesto	3. 6. 2013	3.589	24.164
	Skupaj		5.654	37.578
Şanlıurfa	Ceylanpınar šotorsko mesto	01.03. 2001	4.771	19.199
	Akçakale šotorsko mesto	6. 7. 2012	5.000	26.416
	Viranşehir		4.100	19.986
	Harran šotorsko mesto	13. 1. 2013	2.000	14.064
	Skupaj		13.871 šotorov + 2.000 kontejnerjev	79.665
Gaziantep	Islahiye šotorsko mesto	17. 3. 2012	1.888	9.984
	Karkamış šotorsko mesto	28. 8. 2012	1.686	7.641
	Nizip1 šotorsko mesto	3. 10. 2012	1.858	10.674
	Nizip2 šotorsko mesto	11. 2. 2012	1.000 kontejnerjev	5.029
	Skupaj		5.369 šotorov + 1.000 kontejnerjev	33.070
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş šotorsko mesto	1. 9. 2012	3.318	17.215
	Skupaj		3.318	17.215
Osmaniye	Cevdediye šotorsko mesto	9. 9. 2012	2.012	7.597
	Skupaj		2.012	7.597
Adıyaman	Adıyaman šotorsko mesto	22. 9. 2012	2.292	9.854
	Skupaj		2.292	9.854
Adana	Sarıçam šotorsko mesto	28. 1. 2013	2.162	11.124
	Skupaj		2.162	11.124
Mardin	Midyat šotorsko mesto	19. 6. 2013	1.300	2.858
	Nusaybin šotorsko mesto	v izgradnji		
	Skupaj		1.300	2.858
Malatya	Beydağı kontejnersko mesto	12. 6. 2013	2.083	7.493
	Skupaj		2.083	7.493

Vir: ORSAM (2015).

4.3 ŽIVLJENJE SIRSKIH BEGUNCEV IZVEN ŠOTORSKIH IN KONTEJNERSKIH MEST

Kljub relativno dobrim bivalnim razmeram v begunskih centrih, ki so na razpolago beguncem v Turčiji, se še vedno večina odloča za življenje zunaj njih. Od vseh beguncev jih kar 85 odstotkov živi izven šotorskih in kontejnerskih mest, od tega jih le 15 odstotkov prejema humanitarno pomoč (The Guardian 2014). Begunci, ki so registrirani in živijo izven begunskih naselij, sta jim priznani pravici do brezplačne zdravstvene oskrbe in zdravljenja v bolnišnicah, tisti, ki niso registrirani, so brez vseh pravic (ORSAM Report No: 189 2014). Uradne številke iz leta 2014 govorijo o 600.000 registriranih posameznikih, ampak so neuradne številke veliko večje, skupaj z neregistriranimi jih je 1,38 milijona (ORSAM Report No: 189 2014). Poročilo Centra za strateške študije Bližnjega vzhoda (Center for Middle Eastern Strategic Studies – ORSAM) navede pet najpogostejših dejstev, zakaj se begunci odločajo za življenje izven begunskih naselij, in sicer: 1) tisti, ki ilegalno vstopijo v državo, se nočejo registrirati; 2) nekateri se ne morejo prilagoditi na življenje v begunskih naselij in jih želijo zapustiti; 3) tisti, ki so dovolj ekonomsko preskrbljeni, zaradi osebnih in ekonomskih razlogov izberejo življenje izven begunskih naselij; 4) nekateri begunci zaradi premajhnih nastanitvenih kapacitet in prevelikega števila beguncev v begunskih naseljih ne dobijo prostora tam; 5) begunci, ki imajo sorodnike v Turčiji, raje živijo v njihovih domovih. Največ beguncev razumljivo živi ob sirsko-turški meji, skozi leta pa so se naselili tudi v vsa večja turška mesta, kot so Istanbul, Ankara, Izmir in Bursa (ORSAM Report No: 189 2014).

Pomembno je ločiti begunce na tiste, ki imajo že od prej dobro finančno preskrbljenost, in na tiste, ki so v Turčijo prispeli povsem praznih rok in se odločijo za življenje izven begunskih naselij. Slednji živijo v zelo hudih razmerah, praktično pod milim nebom, saj si ne morejo kupiti niti kruha, kaj šele da bi si lahko najeli sobo ali stanovanje. Ker sem živeła v Istanbulu in sama bila priča beguncem, ki so živetarili na ulicah, bom opisala stanje beguncev ravno v največjem turškem mestu. Po podatkih turškega ministrstva za notranje zadeve se tam nahaja največ neregistriranih beguncev 330.000, od tega 150.000 otrok (Köksal 2015).

Istanbul je mesto, polno beguncev, številke povedo svoje. Moč jih je opaziti praktično na vsaki večji ulici, v parku, pod drevesi, na avtobusnih postajah in postajah podzemne železnice, v pristaniščih, na plažah, pred bančnimi in poslovnimi stavbami, na turistično obleganih mestih (Khaleel in Vickery 2015). Cele družine sedijo na pločnikih ulic, kjer

nastavljajo prazne roke v zrak in držijo odprte sirske potne liste, največ jih je na glavnem trgu Taksim in glavni ulici Istiklâl. Otroci so na ulici prepuščeni sami sebi, eni prosjačijo, drugi od mize do mize prodajajo zavitke robcev, tretji sredi najbolj turističnih ulic igrajo na bobne ali plastične klaviature, spet četrti tečejo za avtomobili na cestah, kjer skozi steklo voznikom molijo prazne roke in zavitke robcev. Moške je težje opaziti kot otroke in ženske, večina jih čez dan išče priložnostna dnevna dela, nekateri za denar čistijo avtomobile, urejajo javne travnate površine, zidajo. Delo je za njih sveto, saj ga je izredno težko dobiti. Plačilo je skromno, saj neregistriran begunec prejme približno eno tretjino vrednosti plačila, ki ga prejme registriran begunec (Çongar 2013). Veliko je takšnih, ki pridejo v tako velike metropole in polni upanja iščejo svoje sanje, a zelo hitro padejo na trdna tla. Mnoge družine spijo z vsem svojim imetjem, spravljanim v plastične vreče, pod milim nebom, največkrat v parkih na klopcah in mizah, v zapuščenih ruševinah hiš in pred mošejami. Njihova prenočišča niso stalna, ampak jih pogosto menjujejo, saj na njih ves čas preži policija, ki jih ustrahuje in preganja z javnih površin (Khalel in Vickery 2015). Največ, okoli 100.000, se jih nahaja v starem mestnem predelu, imenovanem Fatih (Çongar 2013). Tisti, ki imajo srečo in najdejo streho nad glavo v Istanbulu, največkrat živijo v klavnih pogojih, večina so to majhni, vlažni, nezračni, mračni in umazani prostori, nekatere družine živijo tudi skupaj in si tako olajšajo plačilo najema prostora (Önal 2013).

Tabela 4.2: Turška mesta z največ registriranimi in neregistriranimi sirskimi begunci

MESTO	ŠTEVILO SIRSKIH BEGUNCEV
Istanbul	330.000
Gaziantep	220.000
Hatay	190.000
Şanlıurfa	170.000
Mardin	70.000
Adana	50.000
Kilis	49.000
Mersin	45.000
Konya	45.000
Kahramanmaraş	44.000

Vir: ORSAM (2015).

4.4 STATUS SIRSKIH BEGUNCEV V TURČIJI

Turčija je podpisnica Konvencije o statusu beguncev iz leta 1951, vendar pa je Turčija istočasno vložila rezervacijo h Konvenciji o geografski in časovni omejitvi, kar pomeni, da pravico do azila in statusa begunca priznava samo posameznikom, ki so postali begunci zaradi razmer in dogodkov na območju Evrope, ostalim posameznikom, torej neevropejcem, pa ponudi zgolj začasno zatočišče in začasno osnovno oskrbo, brez možnosti dodelitve statusa begunca. V skladu z geografsko in časovno omejitvijo so sirski begunci v Turčiji obravnavani kot »gostje« in ne kot »begunci«, tako so tudi šotorska in kontejnerska mesta razdeljena na »gostujoča« in »begunska« mesta. Begunska mesta so namenjena posameznikom, ki so emigrirali v državo iz Evrope, gostujoča mesta pa Sircem. Za sirske begunce pomeni status »gosta« nezmožnost registriranja pri UNHCR-ju, temveč samo pri turškem AFAD-u, na takšen način želi turška vlada preprečiti vpoglede zunanjim nedržavnim organizacijam v njihove odločitve o podelitvah statusov beguncev. Z registracijo pri AFAD-u pridobijo posamezniki osebne izkaznice in so nameščeni v begunska mesta. S tem, ko je Turčija sirskim beguncem podelila status »gosta«, jim je istočasno podelila status brez pravic, saj ne morejo zaprositi za status begunca, njihov status jim sicer zagotavlja varnost pred prisilnim deportiranjem nazaj v domovino, začasno zatočišče v begunskih centrih in minimalno osnovno oskrbo, kot sta hrana in zdravila v begunskih centrih (ORSAM Report No: 189 2014). Status »gosta«, ki begunce ščiti zgolj in samo začasno, so Turki beguncem priznali ravno zaradi njihovega prepričanja, da se bodo begunci po končanju vojne vrnili nazaj v domovino (Güçer in drugi 2013).

5 VPLIV IN POMEN MIGRACIJ NA VARNOST IN OGROŽENOST TURKOV

Množični premiki prebivalstva preko meja vplivajo na varnost na treh ravneh: na nacionalni ravni tranzitne države in države gostiteljice zaznavajo mednarodne migracije kot grožnjo njihovi gospodarski blaginji, javnemu redu, kulturnim in religijskim vrednotam ter politični stabilnosti (Kopač v Rupnik 2011, 51). V odnosu med državami migracije stremijo k oblikovanju napetosti, ki obremenjujejo bilateralne odnose ter tako vplivajo na regionalno in mednarodno stabilnost. Neurejeni migracijski tokovi pa močno vplivajo na varnost posameznika ter dostojanstvo migrantov in beguncev, kar lahko posledično iz njih naredi nepredvidljive akterje v mednarodnih odnosih (Kopač v Rupnik 2011, 51). Nobena država tudi ni imuna na ilegalne aktivnosti, ki spremljajo migracije, saj je nemogoče ustvariti hermetično zaprte meje tako zaradi finančnih in tehničnih omejitev, pa tudi zaradi mednarodnega sodelovanja in razvoja odpiranja družb. Luknjo med odpiranjem meja in nezmožnostjo popolne mejne kontrole pa lahko s pridom izkoriščajo različni subjekti kriminalnih aktivnosti, kot so tihotapci dobrin, orožja, drog in ljudi, trgovci z belim blagom, kriminalci in teroristi, vključeni v mednarodne kriminalne in teroristične aktivnosti (Prezelj in Gaber v Rupnik 2011, 51).

Zaradi migracij, zlasti ilegalnih, se v Evropi in tudi globalno širi strah zaradi različnih oblik nasilja v odnosu do večinskega prebivalstva in države, ekonomskega neravnotežja, življenja na obrobni območjih, ki rastejo v velikih mestih, in tudi političnega in ekonomskega okoriščanja s težavami migrantov. Strah se rojeva tudi pod vplivom sodobnih političnih sprememb, tako na nacionalni kot tudi na mednarodni ravni. Naslednji razlog za strah pred ilegalnimi migracijami je naraščajoče kolektivno prizadevanje po varnosti (Medica 2005, 127).

Strah je prisoten tudi med prebivalci Turčije. V poročilu ORSAM-a lahko vidimo, s katerimi novimi varnostnimi in socialnimi vidiki se prebivalci srečujejo od leta 2011 naprej, ko so državo preplavile intenzivne sirske migracije. V Turčiji je zaradi beguncev ogrožena predvsem notranja varnost, in sicer zaradi strahu in groženj pred terorističnimi napadi. Turki predvidevajo, da se lahko najdejo potencialni napadalci, ki bi Turčijo in njene prebivalce zaradi sprejema beguncev v svojo državo lahko kaznovali s terorističnimi napadi. Nekateri posamezniki so mnenja, da so med begunci simpatizerji Islamske države ali Kurdske delavske

stranke, ki bi lahko z določenimi dejanji ogrozili varnost Turkov, še posebej je takšen strah prisoten v mestih ob meji s Sirijo. Sledi kriminal, ki se razvija predvsem v predelih barakarskih naselji, tako imenovanih getih, ki so jih ustvarili begunci. Begunci živijo v getih v precej težkih razmerah, ki so mnoge med njimi prisilile, da so se začeli ukvarjati s kriminalnimi dejanji in nasiljem – moški imajo opravka s preprodajo prepovedanih drog, ženske svoj zaslužek iščejo preko prostitucije. Turke v prihodnosti skrbi porast kaznivih in kriminalnih dejanj, trgovanja z orožjem, belim blagom in drogami. Veliko družin se preživlja tudi na račun prisilnega dela otrok, veliko otrok preživlja svoje družine z delom v tovarnah, s prodajo na ulici ter prosjačenjem. Eden največjih trendov, ki ga do begunskega vala Turki niso poznali in se odvija predvsem v mestih Kilis, Şanlıurfa, Hatay ob turško-sirski meji, so zakonske zveze starejših Turkov z mladimi Sirkami. V vseh treh mestih se je povečalo število ločitev ravno zaradi trenda novih porok. Najslabša posledica, ki so jo prinesle turško-sirske poroke, je nezakonita trgovina z belim blagom, kjer Sirci prodajajo sirske mlade neveste, največkrat gre za mladoletna dekleta. Sledi ogrožanje socialne varnosti. Predvsem zaradi velikega in hitrega števila naselitev beguncev v Turčijo, so se za turške državljane logično zmanjšala prosta mesta v šolah, na univerzah, nekateri težko pridejo celo do stanovanj, saj so z migracijami cene poletele visoko v nebo, prav tako najemniki raje ponudijo stanovanja ekonomsko dobro preskrbljenim Sircem, saj jim lahko zaračunajo višjo ceno. Odkar so begunci postali poceni delovna sila v mnogih industrijskih, tekstilnih obratih in v kmetijskem sektorju, kot sezonski delavci, se širi tudi problem brezposelnosti med Turki. Sirci so razumljivo trenutno najcenejša delovna sila v državi in tako so mnogi Turki ostali brez dela, brezposelnost se je začela večati predvsem v južnem delu Turčije, kjer je delo na račun beguncev izgubilo kar 40 odstotkov delavcev. V tem delu Turčije pa niso poskočile samo cene stanovanj, ampak tudi cene hrane in osnovnih življenjskih potrebščin (ORSAM Report No: 195 2015).

6 PERCEPCIJA VARNOSTI IN MULTIKULTURNOSTI MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S SIRSKIM VALOM BEGUNCEV – POVZETEK INTERVJUJA

Intervjuje sem opravila v Turčiji in Ankari, nekatere tudi preko spletne kamere v Ljubljani, ker žal ni šlo drugače. Intervjuje sem izvedla z desetimi turškimi prijatelji. Pet Turkov in pet Turkinj je iskreno odgovorilo na moja vprašanja. Intervjuvanci so bili stari med 20 in 30 let, so študenti različnih smeri, prihajajo iz družin srednjega sloja, izobraženih staršev, rojeni so in šolali so se v različnih turških mestih, razpršenih po vsej Turčiji, danes pa živijo in študirajo v Istanbulu in Ankari. Seveda njihovih odgovorov ne morem posplošiti na celotno turško populacijo, vseeno pa sem dobila zanimiv vpogled turške mladine na trenutne razmere v Turčiji v povezavi s sirskimi begunci. Namen tega poglavja je sinteza njihovih odgovorov in izpostavitve glavnih dejstev, ki so jih navedli v intervjujih.

6.1 MNENJE IN ODNOS MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S TURŠKO POLITIKO SIRSKIH BEGUNCEV

Intervjuvanci trdijo, da bi Turčija s svojo krizno politiko in zaščito morala bolj poskrbeti za sirske begunce. Dobro bi bilo, če bi jim najprej podelili status begunca in ne gosta, saj menijo, da so jim s tem kratene pravice, do katerih bi kot begunci imeli pravico dostopati. Druga stvar, ki bi jo bilo potrebno urediti, je skupni prostor ali mesto za begunce, kjer bi si lahko ustvarili in zgradili normalno življenje, takšno, kot so ga živeli prej, pred vojno. Ker v begunskih naseljih ni dovolj prostora za vse, so se začela graditi nezakonita barakarska naselja, katerih gradnjo bi lahko preprečili z ustrezno ureditvijo skupnega prostora, mesta, v katerem bi živeli samo sirski begunci, tako bi imeli svoje socialno okolje, kjer bi lahko razvijali naprej svoj jezik, kulturo in navade, hkrati pa se počasi integrirali v novo okolje, torej da bi jim dali priložnost za normalno življenje, kakršno živijo sami. Turki so mnenja, da je bila turška begunska politika že na začetku sprejemanja beguncev slaba, saj je bila nenačrtovana in nenadna. Turčija je odprla svoje meje, hkrati pa na begunce ni bila pripravljena, da ne govorimo o pripravljenosti prebivalcev nanje, ki je ni bilo, zato se po njihovem mnenju pojavljajo nasprotja, globoke kulturne razlike in nepriljubljenost Sircev med Turki. Ena izmed intervjuvank je dala zanimivo izjavo glede sprejema Sircev v Turčijo: »Sirci so naši bratje in sestre, in lačni so tudi!« Želela je povedati, da jih je država sprejela, zdaj pa zanje ne zna ustrezno poskrbeti. Država je zanje namenila že več kot 4,5 milijarde dolarjev, intervjuvanci

so v en glas zatrdili, da bi ga lahko namenili še več in da je denar, ki je vložen v humanitarne namene, dobro vložen denar, prav tako pa so izrazili nejevoljo glede namenov, za katere porablja denar turška vlada, kot so nakupi drage vojaške opreme, orožja, državnih prevoznih sredstev in rezidence za predsednika. Drugi so predlagali, da bi lahko določen del sredstev porabili v namene osveščanja ljudi o beguncih, da bi jih seznanili z razlogi, zakaj so v njihovi državi, in jim razložili, kaj so preživeli, da so samo ljudje, ki potrebujejo pomoč in roko.

6.2 INTERAKCIJE MLADIH TURKOV IN TURKINJ S SIRSKIMI BEGUNCMI

Večina jih ima stik z njimi samo na ulici in v parkih, ko jih prosijo za denar. Eden izmed intervjuvancev ima sošolce na univerzi, drugi je zelo aktiven, eno leto je delal z njimi, zbiral denar, pohištvo in iskal delo za begunce, trenutno pa ustanavlja šolo, v kateri bi se lahko šolalo kar 200 begunskih otrok. Ustanovitev šole se mi zdi občudovanja vredno dejanje, saj bo priložnost za izobraževanje dobilo novih 200 begunskih otrok, ki bi sicer izven šolskih klopi sedeli in prosjačili na ulicah. S šolanjem in možnostjo učenja turškega jezika in spoznavanjem turškega okolja se lahko za otroke lažje in hitreje začne proces integracije. Večina je dejala, da ne komunicirajo z begunci tudi zaradi jezika, saj jih malo zna turško ali angleško, zato težko z njimi navežejo stike. Večina jih je zatrdila, da je jezik glavna ovira, od enega od intervjuvancev pa sem nasprotno izvedela, da ima turščina veliko skupnega z arabskim jezikom, zatrdil je celo, da turški pogovorni jezik vsebuje kar 10.000 arabskih besed. Torej dejanski osebni stik sta od desetih sogovornikov imela le dva. Tako lahko težko govorim o uresničevanju multikulturene povezanosti in sobivanju v turškem okolju, ki se nanaša na Sirce in Turke, seveda lahko to posplošim samo na deset intervjuvancev. So pa vsi skupaj v en glas zatrdili, da imata Turčija in Sirija veliko skupnih točk, prva na seznamu je vera, torej islam, čeprav mladi menijo, da je Sirija veliko bolj konservativna država, kot je Turčija. Iz vere izhaja tudi podoben način življenja, navade, uživanje podobne hrane in podobni načini pripravljanja hrane ter uživanje le-te, podoben način oblačenja, podobno obnašanje in odnos do žensk. Med seboj so si precej podobna tudi nekatera turška in sirska mesta, ki se nahajajo ob meji. Hatay je na primer eno izmed turških mest, v katerem se hitro da opaziti sirske običaje in kulturo.

6.3 PERSPEKTIVA VARNOSTI IN PRIHODNOSTI MLADIH TURKOV IN TURKINJ V POVEZAVI S SIRSKIMI BEGUNCI

Glede varnostnega vprašanja so zatrдили, da se zaradi velikega števila beguncev v njihovem življenjskem okolju ne počutijo ogrožene. Nihče od njih do sedaj ni imel z begunci nobene negativne izkušnje ali bil zaradi njih kakorkoli ogrožen. Tudi ogroženost glede delovnih mest jih ne skrbi, saj menijo, da imajo boljšo izobrazbo kot begunci. Mnenja so, da se od leta 2011 stopnja kriminala ni povečala, bi se pa utegnila povečati v prihodnosti zaradi revščine in izgradnje barakarskih naselij, ki bi lahko postala gojišča kriminalnih in kaznivih dejanj, tukaj vidijo neposredno grožnjo in tveganje. Po podatkih turške Aljazeera so v letu 2014 sirski emigranti povzročili 2,5 odstotka vseh kriminalnih dejanj v državi (Altuntaş 2014), najpogosteje gre za zlorabo dokumentov, udeležbo v fizičnih obračunih, tatvine, nezakonite zaposlitve, zelo redka pa so dejanja spolnih zlorab in umorov (Anadolu Ajansi 2014).

Na koncu sem jim zastavila še vprašanje, kaj menijo, da se bo zgodilo v prihodnosti z begunci. Dejali so, da je prav, da se vrnejo nazaj v domovino, ko se bo enkrat vojna končala in ko bo območje varno. Hkrati pa se zavedajo, da bo to zelo težko, saj si bo v Turčiji veliko ljudi ustvarilo življenje, ki ga bodo verjetno težko pustili in odšli nazaj v domovino, kjer jih bodo čakale ruševine in zravnana zemlja, kjer si bodo morali življenje zgraditi še enkrat od začetka.

7 ZAKLJUČEK

Na začetku diplomske naloge sem postavila dve tezi, ki sem ju raziskovala in skozi celotno diplomsko delo skušala najti odgovore na zastavljena vprašanja. Prvo tezo lahko potrdim saj mladi Turki in Turkinje živijo v multikulturnem okolju, tisti, ki živijo v Istanbulu in Ankari, pa so tako že prej živeli v multikulturnem okolju, saj je znano, da tam živi ogromno tujcev. Življenje s tako velikim številom sirskih beguncev zagotovo odpira mnogo vprašanj mladih glede multikulturalnosti, saj so to ljudje, s katerimi se vsak dan srečujejo, morda ne ravno na osebnem nivoju, ampak vseeno imajo stik z njimi in na nek način z njimi sobivajo. Vprašanje sirskih beguncev je povezano z vprašanjem multikulturalnosti, predvsem v smislu zagotavljanja istih pravic sebi in njim. Zastavljajo se vprašanja, kako jim zagotoviti in omogočiti isti in enakopraven položaj v družbi, kako jim omogočiti vključenost v družbene in politične procese, kakšni so načini, ki bi omogočali enakopravnost in sobivanje obeh družb. Skratka sirski begunci odpirajo mnogo multikulturnih vprašanj in ustvarjajo multikulturne odnose ter vplive med njimi. V odgovorih sem dobila občutek, da mladi želijo navezati stik s Sirci, vendar žal pa do tega stika pride le s težavo, ker je med njimi preveč ovir, kot so jezik, sram in slabo poznavanje njihove identitete ter kulture. Druga teza, ki se je nanašala na oblikovanje percepcije varnosti, ki naj bi jo med mladimi Turki in Turkinjami oblikoval val beguncev, se je skozi pisanje diplomske naloge izkazala za resnično. V odgovorih na vprašanja sem dobila občutek, da mladi drugače dojemajo in zaznavajo varnost in osebno ogroženost. Vendar je ta percepcija varnosti usmerjena v prihodnost, ki je neznanka, v njej vidijo tiho grožnjo, ki je trenutno še zavita v meglo, saj se počutijo varno in ne občutijo neposrednih groženj. Na podlagi poročila ORSAM-a sem ugotovila ravno nasprotno, kar so mi povedali mladi. Statistični podatki kažejo, da Turki že zdaj zaznavajo varnostna tveganja, in sicer predvsem tisti Turki, ki živijo na sirsko-turški meji, kjer se je povečala stopnja kriminalnih in kaznivih dejanj, prostitucija, preprodaja drog in trgovina z belim blagom. Zaradi vsakodnevnega soočanja s kriminalom se počutijo ogrožene, varnost pa zanje postaja vedno pomembnejša dobrina.

Sama se med bivanjem v Istanbulu nikoli nisem počutila kakorkoli ogrožena zaradi sirskih beguncev, bila je le nenavadna situacija, ker v okolju, iz katerega prihajam, nisem imela stika z begunci in s toliko ljudmi, ki beračijo ter živijo na ulici. Sem pa prepričana, da

multikulturalnost gradi človekove nazore in širi obzorja, zdi se mi, da bi mladi Turki in Turkinje z neposredno interakcijo s sirskimi begunci veliko več pridobili kot izgubili, zato mi je žal, da jih ima tako malo neposreden stik z njimi. Begunci so le ljudje tako kot vsi ostali, ljudje, ki so samo nagonsko zbežali pred vojno in pred smrtjo, ki bi jih sicer najverjetneje ujela v lastni domovini, zato je prav, da se jim pomaga. Prav lahko se zgodi, da bomo lahko zelo hitro tudi sami v podobni situaciji.

Ljudje smo najbolj srečni takrat, ko lahko pomagamo drugim in jih s tem osrečimo.

8 LITERATURA

1. AFAD. 2013. *Disaster Report Syria*. Introduction. Dostopno prek: <https://www.afad.gov.tr/EN/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747> (8. avgust 2015).
2. Altuntaş, Alper. 2014. *'Suriyeli' gerginliğine yeni önlemler*. Aljazeera Turk. Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/suriyeli-gerginligine-yeni-onlemler> (30. avgust 2015).
3. Al Rifai, Diana in Haddad Mohammed. 2015. Aljazeera. *What's left of Syria?* Dostopno prek: <http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2015/03/left-syria-150317133753354.html> (28. april 2015).
4. Anadolu Ajansi. 2014. *Suriyelilerin adli olaylara karışma oranı on binde 33*. Dostopno prek: <http://www.aa.com.tr/tr/tag/391660--suriyelilerin-adli-olaylara-karisma-orani-on-binde-33> (30. avgust 2015).
5. BBC News. 2015. *Syria: Mapping the conflict*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-22798391> (28. april 2015).
6. Calvert, Peter. 2010. *Terrorism, Civil War, and Revolution : Revolution and International Politics*. New York: Continuum. Dostopno prek: eBook (28. april 2015).
7. Çongar, Yasemin. 2013. Almonitor, Turkey Pulse. *Syrian refugees in Istanbul sent from pillar to post*. Dostopno prek: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/12/syria-n-refugees-see-shelter-cold-istanbul.html#ixzz3iJQES7mW> (9. avgust 2015).
8. Dnevnik. 2013. *Sirska državljanska vojna. Ai: Alep je »popolnoma opustošen«, Sirce ubijajo na tleh in bombardirajo iz zraka*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042601435/svet/ai-alep-je-popolnoma-opustosen-sirce-ubijajo-na-tleh-in-bombardirajo-z-zrak-a> (28. aprila 2015).
9. Güçer, Mehmet, Sema Karaca in O. Bahdır Dinçer. 2013. *The Struggle For Life Between Borders SYRIAN REFUGEES*. International Strategic Research Organization. USAK Centre for Social Studies. Dostopno prek: https://books.google.si/books?id=fUK_AgAAQBAJ&pg=PT9&lpg=PT9&dq=syrian+refugees+in+turkey+koc+university&source=bl&ots=iRiiJdiBI&sig=RAmNTvci2728LZsQ1LDTXtzrdmo&hl=en&sa=X&ei=sCEkVbHtBsigSAG_qoPQAg&ved=0CEoQ6AEwCA#v=onepage&q&f=false (8. avgust 2015).
10. Human Rights Watch. 2015. *Syria: Chemicals Used in Idlib Attacks, Security Council Should Act Decisively to Establish Responsibility*. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/ne>

- ws/2015/04/13/syria-chemicals-used-idlib-attacks (28. april 2015).
11. IOM International Organization for Migration. 2006. *Glosar migracij N° 8*. Geneva: International Organization for Migration. Dostopno prek: http://publications.iom.int/bookestore/free/IML_8_SLO.pdf (2. maj 2015).
 12. Intervju 1. 2015. Intervju z avtorico. Ankara, 15. maj 2015.
 13. Intervju 2. 2015. Intervju z avtorico. Ankara, 17. maj 2015.
 14. Intervju 3. 2015. Intervju z avtorico. Ankara, 17. maj 2015.
 15. Intervju 4. 2015. Intervju z avtorico. Istanbul, 20. maj 2015.
 16. Intervju 5. 2015. Intervju z avtorico. Istanbul, 21. maj 2015.
 17. Intervju 6. 2015. Intervju z avtorico. Istanbul, 21. maj 2015.
 18. Intervju 7. 2015. Intervju z avtorico. Istanbul, 25. maj 2015.
 19. Intervju 8. 2015. Intervju z avtorico. Istanbul, 28. maj 2015.
 20. Intervju 9. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 30. maj 2015.
 21. Intervju 10. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 1. junij 2015.
 22. Khalel, Sheren, Matthew Vickery. 2015. Middle East Eye. *Syrian refugees find homes on the street corners of Istanbul*. Dostopno prek: <http://www.middleeasteye.net/in-depth/features/syrian-refugees-find-homes-street-corners-istanbul-2085856546> (9. avgust 2015).
 23. Klinar, Peter. 1975. *Mednarodne migracije*. Maribor: Obzorja Maribor.
 24. Köksal, Nil. 2015. CBCnews World. *Syrian refugees spark child labour boom in Istanbul*. Dostopno prek: <http://www.cbc.ca/news/world/syrian-refugees-spark-child-labour-boom-in-istanbul-1.3161611> (9. avgust 2015).
 25. Kralj, Ana. 2008. *Nepovabljeni globalizacija, nacionalizem in migracije*. Koper: Annales.
 26. Kymlicka, Will. 2015. *Sodobna politična filozofija*. Ljubljana: Krtina.
 27. Lukšič-Hacin, Marina. 1995. *Ko tujina postane dom*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
 28. --- 1999. *Multikulturalizem in migracije*. Ljubljana: ZRC.
 29. Mandelc, Damjan. 2013. Arabska vstaja Kontekst, perspektive in učinki. *Časopis za kritiko znanosti* 40 (252): 137–150, 199, 203.
 30. Medica, Karmen. 2005. Sodobne migracije in dileme varnosti. *Socialno delo* (46) 3: 125–133.

31. --- 2011. *Večkulturnost (multikulturnost) večkulturalizem (multikulturalizem)*. Monitor ISH (13) 1: 209–214. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-ORN00TIP/?query=%27contributor%3dmedica%2c+karmen%27&pageSize=25> (2. maj 2015).
32. Medica, Karmen, Goran Lukič in Milan Bufon. 2010. *Migranti v Sloveniji – med integracijo in alienacijo*. Koper: Annales.
33. Mroue, Bassem. 2013. *Hezbollah chief says group is fighting in Syria*. Dostopno prek: <http://news.yahoo.com/hezbollah-chief-says-group-fighting-syria-162721809.html> (23. avgust 2015).
34. New World Encyclopedia. 2013. *Damascus*. Dostopno prek: <http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Damascus> (23. avgust 2015).
35. Önal, Cumali. 2013. Sunday's Zaman. *Plight of Syrian refugees now visible in İstanbul parks*. Dostopno prek: <http://www.todayszaman.com/news-326903-plight-of-syrian-refugees-now-visible-in-istanbul-parks.html> (9. avgust 2015).
36. ORSAM, Center for Middle East Strategic Studies. 2014. Report No. 189. *The Situation of Syrian Refugees in The Neighboring Countries: Findings, Conclusions and recommendations*. Dostopno prek: http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/201452_189ing.pdf (8. avgust 2015).
37. ORSAM, Center for Middle East Strategic Studies. 2015. Report No. 195. *Effects on The Syrian Refugees on Turkey*. Dostopno prek: <http://www.tesev.org.tr/assets/publications/file/09012015103629.pdf> (8. avgust 2015).
38. Özden, Şenay. 2013. MPC Research Report 2013/05. *Syrian Refugees in Turkey*. Dostopno prek: <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC-RR-2013-05.pdf> (8. avgust 2015).
39. Pikalo, Jernej. 2010. *Nova državljanstva v dobi globalizacije*. Ljubljana: Sophia.
40. Primorske novice. 2015. Štiri leta vojne v Siriji. *Primorske novice*, 14. marec. Dostopno prek: <http://novice.najdi.si/predogled/novica/e73e9dfcae0e42b8c9449702e58ccec3/Primorske-si/Svet/%C5%A0tiri-leta-vojne-v-Siriji> (28. april 2015).
41. Rupnik, Aljaž. 2011. *Varnostni vidik ilegalnih migracij v Sredozemlju (primerjava držav: Španija, Italija Grčija)*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
42. Sancin, Vasilka, Dominika Švarc in Matjaž Ambrož. 2009. *Mednarodno pravo oboroženih spopadov*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
43. Szybala, Valerie. 2015. *A Syrian American Medical Society Report. Slow death, Life and Death in Syrian Communities Under Siege*. Dostopno prek: <https://www.sams->

- usa.net/foundation/images/PDFs/Slow%20Death_Syria%20Under%20Siege.pdf (28. april 2015).
44. The Economist. 2013. Pomegranate The Middle East. *Syria's crisis, The extent of the suffering*. Dostopno prek: <http://www.economist.com/blogs/pomegranate/2013/04/syria-crisis?fsrc=scn/tw/te/bl/theextentofsuffering> (23. avgust 2015).
45. The Guardian. 2014. Refugees. *Amnesty report reveals desperate plight of Syrian refugees in Turkey*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/world/2014/nov/20/amnesty-report-desperate-plight-syrian-refugees-turkey> (9. avgust 2015).
46. Türk, Danilo. 2007. *Temelji mednarodnega prava*. Ljubljana: GV Založba.
47. UNHCR. 2015. *Syria Regional Refugee Response*. Inter Agency Information Sharing Portal. Dostopno prek: http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php#_ga=1.220855773.477550322.1424884240 (8. avgust 2015).
48. Vaupotič, Vesna. 2015. V Siriji na milijone pregnanih in pozabljenih. *Dnevnik*, 13. marec. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042709193/svet/v-siriji-na-milijone-pregnanih-in-pozabljenih> (28. april 2015).
49. Videmšek, Boštjan. 2013. *UPOR Arabska pomlad in evropska jesen*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
50. --- 2015. Sirija človeška tragedija. Dostopno prek: <http://delodata.delo.si/syria2015/> (28. april 2015).

PRILOGA A: VPRAŠANJA INTERVJUJA

INTERVIEW

AGE:

SCHOOL:

MAJOR:

GENDER:

NATIONALITY:

APPROXIMATE FAMILY INCOME:

MOTHER'S AND FATHER'S OCCUPATION:

1. ARE YOU IN FAVOR OF THE POLICY WHICH ACCEPTS SYRIANS AS GUESTS? WHY OR WHY NOT?
2. WHAT POLICY SHOULD TURKEY FOLLOW AT THIS POINT WITH SYRIAN REFUGEES?
3. DO YOU THINK THAT TURKEY IS PUTTING ENOUGH EFFORT INTO MAKING THE REFUGEES' LIVES EASIER (HELPING THEM TO GET THROUGH THE CONFLICT SITUATION IN THEIR COUNTRY)?
4. WHAT IS YOUR OPINION ON THE AMOUNT OF MONEY WHICH ADDS UP TO 4, 5 BILLION POUNDS SPENT ON THE SYRIAN REFUGEES? WHAT THE TURKISH GOVERNMENT COULD HAVE DONE WITH THAT MONEY?
5. HOW HAS YOUR PERSONAL EXPERIENCE WITH SYRIAN REFUGEES BEEN SO FAR? IF YOU HAVE NOT GOT ANY, IS IT BECAUSE YOU DID NOT WANT TO?
6. HAVE YOU BEEN IN CULTURAL EXCHANGE WITH ANY SYRIANS? DO YOU KNOW MORE ABOUT THEIR CULTURE, HABITS, LANGUAGE AND CUSTOMES AFTER THEY IMMIGRATED TO TURKEY AND DID YOU FIND OUT SOME SIMILARITY BETWEEN TURKISH AND SYRIAN CULTURE SINCE YOU HAVE MUCH MORE CONTACT WITH THEM?
7. DO YOU THINK THAT SYRIANS POSE A THREAT FOR QUALITY OF LIFE IN GENERAL IN TURKEY (CONSIDERING THE ECONOMY, SOCIAL LIFE AND MILITARY)?

8. DO YOU THINK THAT IS TURKISH SOCIETY SUSCEPTIBLE TO RACIAL DISCRIMINATION, PREJUDICE AND STEREOTYPE IN RELATION TO SYRIAN REFUGEES? EXPLAIN YOUR OPINION. WHAT TURKISH SOCIETY SHOULD DO TO MAINTAIN CULTURAL DIALOGUE BETWEEN TURKISH PEOPLE AND SYRIANS?
9. DO YOU FEEL LESS SECURE IN ISTANBUL BECAUSE OF SYRIAN PEOPLE? ARE YOU AFRAID FOR YOUR OWN SECURITY? (DO YOU THINK THAT THE CRIME RATE IS INCREASING BY THE SYRIAN PEOPLE?) EXPLAIN YOUR OPINION.
10. DO YOU THINK THAT THEY ARE PRESENTING ANY SECURITY THREAT? WHY?
11. WHAT IS YOUR OPINION ABOUT SYRIANS IN THE FUTURE? DO YOU THINK IN THE FUTURE THEY DESERVED TO BECOME FULL MEMBERS OF TURKEY WITH OFFICIALLY CITIZENSHIP TO FORM THEIR OWN ETHNIC MINORITY OR THEY SHOULD RETURN AFTER WAR BACK TO THEIR HOMELAND?